

БРУСЕНЦЕВ В. Г., *д. техн.н., професор*

КОСТИРКІН О.В., *к. техн. н., доцент*

ГАРМАШ Б.К., *к.техн.н., доцент*

ГРИГОР'ЄВА Є.С., *здобувачка освіти*

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

НОВА РОЛЬ КУРСУ «ОХОРОНА ПРАЦІ» В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Визначення предмета «Охорона праці» – це система заходів, спрямованих на збереження здоров'я та працездатності людини у процесі праці. Викладання цього предмету ставить собі за мету навчити студентів вирішувати означені задачі в трудовій діяльності після закінчення вишу. Оскільки дистанційна освіта суттєво змінює характер діяльності студентів, їх заняття робиться трудовою діяльністю в специфічних умовах. У них з'являється нове робоче місце - комп'ютеризоване, яке суттєво відрізняється від звичного студентського столу і несе нові погрози, де з'являється багато нових викликів щодо їх здоров'я та працездатності.

Першою можна назвати проблему гіподинамії, тобто виникає нестача фізичної активності. Це велика, але дуже недооцінена проблема нашого часу, оскільки характер сучасної праці практично не передбачає фізичних навантажень. Більшість наукових досліджень з цього приводу показують, що проблема гіподинамії призводить до суттєвого зниження рівня здоров'я і працездатності. Вона провокує прискорення біологічного старіння.

Іншим аспектом є специфіка роботи з комп'ютером. На даному етапі розвитку суспільства присутня достатня кількість статистичного матеріалу з цього приводу. Результати досліджень дають змогу зробити висновки щодо важливого аспекту при збереженні здоров'я. Недотримання певних правил тягне за собою виникнення потенційно

високого ризику щодо придбання цілої низки захворювань, які згодом можуть призвести до втрати працездатності взагалі. Це проблеми із зором, нервовою системою, хребтом, суглобами та інші.

Також необхідно наголосити про той вплив, що створюється при такому тісному спілкуванні студента з комп'ютером на його когнітивні функції. У зв'язку з цим з'явилися терміни «цифрова залежність», «цифровий аутизм», «цифровий дебілізм», що проявляється в когнітивній і соціальній сферах. Наслідком такого необачного ставлення до комп'ютеру проявляється у суттєвому послабленні пам'яті, формуванні «кліпового мислення».

«Цифрові технології здатні позбавити людину того, чим він їх створив, – інтелекту. Але найнеприємнішим є той факт, що вони можуть зробити людину цифровим аутистом, нездатним любити іншу людину і навіть цікавитися нею». Даний факт посилюється тим, що переважна більшість сучасних студентів практично не читають книг.

Підтвердження означеним проблемам знаходимо у дослідженнях фінських колег. Нові виклики щодо здоров'я та майбутньої працездатності студентів були виявлені при вивченні впливу дистанційного навчання на самопочуття студентів з позиції виникнення скарг на здоров'я та самотності. Основним результатом досліджень є те, що спосіб реалізації дистанційного навчання виявився пов'язаний із обома означеними показниками благополуччя. Менша структурованість та менший діалог при навчанні, менша підтримка у навчанні, проблеми з цифровими пристроями та важкі завдання були пов'язані зі збільшенням скарг на здоров'я та самотність.

Отримані результати фінські колеги частково пояснюють за допомогою моделі «попит – контроль – підтримка». Тобто, через підвищення вимог, які пред'являються студентам у навчальних ситуаціях, а також їхнє відчуття меншого контролю над ними, ніж при очному

навчанні, а також загального відчуття зниження підтримки при навчанні. Дистанційне навчання та адаптація до цифрового середовища підвищили вимоги до саморегульованого навчання. Навички саморегульованого навчання індивідуальні та залежать не тільки від віку та стадії розвитку студента, а й від того, як саме здійснюється дистанційне навчання.

Хоча деякі студенти добре справлялись із ситуацією, для інших вимоги здались непосильними. Особливо в той час, коли через обставини непереборної сили викладачі не доступні у запланований час занять, розклад не дотримується, інтернет-з'єднання працює неадекватно, а підтримка у навчанні менша, ніж зазвичай.

Результати проведених досліджень свідчать про те, що для деяких студентів контроль над власною навчальною роботою зменшився принаймні під час занять. Тоді як він міг би збільшитися у тих, хто має гарні навички саморегуляції навчальної діяльності. Адже вони можуть, наприклад, планувати виконання навчальних завдань, легко переміщатися між навчальними курсами та вибирати час виконання завдання.

На нашу думку, в даних умовах функція дисципліни «Охорона праці» полягає в тому, щоб дати студентам змогу застосувати необхідний об'єм знань для боротьби з означеними проблемами. А також спонукати їх на активну боротьбу з новими викликами у сфері збереження здоров'я і майбутньої працездатності вже самостійно. Від цілеспрямованості самої людини в питанні збереження здоров'я і власної працездатності залежить, чи буде її майбутнє безпечним. Зрозуміло, що культуру, спрямовану на забезпечення охорони праці, необхідно виховувати.